

Marian Pulina
Uniwersytet Śląski

WARSZTATY GLACJOLOGICZNE - SPITSBERGEN 2004

Z inicjatywy Komisji Badań Arktyki KBP zorganizowano wyprawę statkiem Horyzont II na Spitsbergene, której celem było rozpoznanie i badanie „form glacialnych glacialnych fluwioglacjalnych in extenso”. W zamyśle organizatorów było zaproszenie do udziału w wyprawie polskich uczonych i specjalistów z dziedziny nauk o ziemi, celem zapoznania się z dorobkiem polskich badań na Spitsbergenie. Byłaby to również dobra okazja do dyskusji, bezpośrednio na Spitsbergenie, na temat udziału Polski w IV Międzynarodowym Roku Polarnym 2007 – 2008. Celem merytorycznym wyprawy było przedstawienie, na uprzednio przygotowanych trasach i punktach terenowych, klasycznych form rzeźby glacialnej i fluwioglacjalnej. Byłyby one podstawą do dyskusji na temat genezy tych form oraz umożliwiłyby nowsze spojrzenie na interpretację rzeźby paleoglacjalnej w obszarze polskich zlodowaceń skandynawskich. Potrzeba takich studiów porównawczych była podkreślana m.in. na konferencji w Bornym Sulinowie w 2002 r., poświęconej wynikom kartowania geologicznego na mapach 1 : 50 000.

Komisja Badań Arktyki KBP zaproponowała Uniwersytetowi Śląskiemu i Instytutowi Geofizyki PAN (gestor Polskiej Stacji Polarnej w Hornsundzie) organizację warsztatów oraz powołała komitet organizacyjny^{1/}. Ambitne plany wyprawy na Spitsbergen wymagały odpowiedniego przygotowania zarówno organizacyjnego jak i merytorycznego. Przygotowania te ułatwiły doświadczenia zebrane w czasie pierwszej tego typu wyprawy „Warsztatów Geomorfologicznych” na Spitsbergenie w roku 2003 zorganizowanych przez Stowarzyszenie Geomorfologów Polskich. Najważniejszym było merytoryczne przygotowanie wyprawy. W tym celu opracowano specjalny obszerny przewodnik do zajęć terenowych, którego opracowanie i wydanie podjął się zespół redakcyjny w składzie: prof. A. Kostrzewski (UAM w Poznaniu), prof. M. Pulina (U. Śl. w Sosnowcu) i dr Zb. Zwoliński (UAM w Poznaniu)^{2/}. Przewodnik ten, wydany zarówno w formie papierowej jak i na CD, zawiera opisy poszczególnych tras terenowych i wybranych stanowisk wraz z dobrą dokumentacją kartograficzną (m.in. większość polskich map ze Spitsbergenu na CD).

W wyprawie wzięło udział ponad 30 osób reprezentujących kilka polskich i zagranicznych Uniwersytetów i instytutów naukowych (Uniwersytety: Gdański, UMCS, UMK, UAM, Warszawski, Śląski, L.P. w Strasburgu, Bordeaux III, w Ljublanie, Bydgoska Akademia Pedagogiczna; Instytut Geologiczny PAN, Państwowy Instytut Geologiczny, Akad. Morska w Gdyni i in) oraz 2 osoby z członków toruńskiej wyprawy (w rejonie Forlandsundu) i załoga statku Horyzont II. Wśród uczestników było kilku rektorów polskich uniwersytetów, wielu specjalistów dziedziny nauk o ziemi. Uczestniczyła również młodzież – w tym kilku doktorantów i młodszych pracowników naukowych.

Uczestnicy wyprawy zostali zakwaterowani na statku Horyzont II w Longyerbyen (przylecieli do Longyerbyen z lotniska Okęcie w Warszawie) i wraz ze statkiem opływali zachodnie wybrzeża oraz fiordy Spitsbergenu, zatrzymując się w wybranych miejscach na badania terenowe. W sali wykładowej oraz w innych pomieszczeniach statku (m.in. na mostku kapitańskim) odbywały się wykłady oraz zajęcia. Miejsca prac terenowych uczestników Warsztatów przedstawiono poniżej: